

Vojtěch Vycudilík:

USA AND THE EU: POLICY OF HOMELAND SECURITY AFTER SEPTEMBER 11

(oponentský posudek)

Předmětem obsáhlé diplomové práce byl pokus identifikovat nejdůležitější změny v politice bezpečnosti přijaté vládou Spojených států. Teroristický útok na území Spojených států představoval hluboký otřes, s nímž se musely vyrovnat všechny složky vedení země. Bylo logické, že opatření a změny budou muset být zásadního charakteru a že obětována bude část osobních svobod obyvательства. Hlavní otázka zněla, jak daleko tyto změny budou zasahovat a zda výměna části svobod za větší bezpečnost bude únosná. Autor se ve zvolené problematice dobře orientoval a dokázal sledovat vývoj ve Spojených státech bezprostředně po útoku i v následujících týdnech, měsících i letech. Získáváme tak obraz systému postupně vznikajícího ze zmatku a improvizace, a to formou přijímaných opatření, zákonů i institucionálních změn.

První část práce popisuje události 11. září. Důležitý byl způsob, jímž byla tragedie prezentována v médiích; pro utváření veřejného mínění sehrála klíčovou roli televize. Evropa svou solidární reakcí dala najevo, že útočeno bylo na celou západní civilizaci.

Druhá část je věnována bezprostředním úvahám den poté, zda bylo možné tragedii zabránit, či alespoň zmenšit tragický dopad. Spojené státy měly s terorismem jisté zkušenosti, autor podává přehled nejdůležitějších konfrontací. 11. září však představovalo zlom, jež charakteristicky vyjádřil Bushův výrok, později označený za Bushovu doktrínu: „Nebudeme činit rozdílu mezi teroristy a těmi, kdo je podporují“. Zahraniční politika odpovídala postojům neokonzervativců, kteří viděli svět rozdělený na dobro a zlo, a doktríně svobody, která chtěla rozšířit individuální svobody v cizině svržením nedemokratických režimů a instalací demokratických institucí.

Třetí část se zabývá budováním vnitřní bezpečnosti. Jedná se očividně o dlouhodobý proces, neboť v důsledku pokroku v technologii jsou teroristé nyní mnohem nebezpečnější než dosud, navíc po konci studené války si Američané užívali svého vítězství a zanedbali prevenci. Tato část práce se zabývá institucionálními změnami a opatřeními, a podává přehled organizací, které se byť jen částí své činnosti mají zmíněnou oblast zabývat. Je to oblast velmi rozsáhlá a autor prokázal, že má opravdu dobrý přehled.

Velmi zajímavé je srovnání Spojených států s Evropou. Ta má také své zkušenosti s terorismem, většinou levicového či nacionalistického charakteru – Španělsko, Francie,

Itálie, Británie. Přesto však přijatá opatření nebyla příliš efektivní a omezovala se spíše na rétorické aspekty než na praktické a účinné kroky.

Autor nastoluje zásadní etický problém vyplývající ze stávající situace: svoboda či bezpečnost? Vlády se přirozeně snaží získat víc moci pod záminkou poskytnutí bezpečnosti. Došlo k rozsáhlým změnám v zákonech, byly zřízeny nové instituce a zavedeny bezprecedentní praktiky. Je proto důležité, aby vzrostla i kontrola; bude proto narůstat role nevládních organizací, médií, veřejného mínění. Dilema „svoboda či bezpečnost“ nabývá podoby dvou hledisek:

- ♦ hledisko národní bezpečnosti požaduje větší flexibilitu pro exekutivu; posuzování bez znalosti tajných informací je neobjektivní. Obyvatelstvo má tolerantnější přístup k vládním zásahům. Existují i jisté precedenty v minulosti, vždy ovšem jen jako dočasné řešení. Dnešní situace je však jiná, protože válka s teroristy bude možná nekonečná a omezení občanských svobod by mohla být trvalejšího charakteru.
- ♦ hledisko demokratických svobod varuje, že tendence ke zneužití moci existují vždy: prezident G. W. Bush je obviňován, že usurpuje moc soudní a legislativní. Zde by mohl sehrát nezastupitelnou roli Kongres vyjadřující názory veřejnosti.

Autor v závěru dospívá k jednoznačnému závěru: vláda v omezování svobod obyvatelstva zašla daleko, byť je její počínání pochopitelné. Otevřená, svobodná společnost nedokáže nikdy stoprocentně ochránit všechny své zájmy. Za takto důležitých okolností měla ovšem proběhnout veřejná diskuse. Za cenu nepřiměřených zásahů do soukromí jsou Američané bezpečnější, ne však příliš. Výměnu bezpečí za svobodu nelze tedy ani nazvat výměnou, protože nedošlo k adekvátnímu nárůstu bezpečnosti. Nelze tudíž vyloučit, že v blízké budoucnosti zaznamenáme nepřímou úměru mezi zásahy vlády a její popularitou. Rovnováha mezi bezpečností, svobodou a demokracií bude patrně nastolena; je však nutné, aby jednotlivé kroky byly průběžně přehodnocovány za aktivní účasti Kongresu, nevládních organizací, tisku i veřejnosti.

Zvláštní uznání si zasluhuje vysoká úroveň angličtiny, v níž je práce napsána. Autor bravurně zvládl obtížnou odbornou terminologii, prokázal rozsáhlou znalost slovní zásoby, své úvahy prezentoval čtivým idiomatickým jazykem. Práci proto mohu plně doporučit k obhajobě.

Praha, 10. září 2006

Dr. Ing. Rudolf Chalupský
Katedra anglického jazyka
Fakulta mezinárodních vztahů